

den eller de, der har krævet vederlaget. Med udgangspunkt i Vestre Landsrets kendelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1981, s. 552, foreslår udvalget, at det kommer til at fremgå af loven, at retten til vederlagskrav tilkommer enhver livsarving, dvs. at kravet kan fremsættes uden at de andre arvinger tilslutter sig kravet og med den konsekvens, at de øvrige arvinger ikke kommer til at nyde godt af vederlaget.

Herudover foreslår udvalget, at adgangen til omstødelse udvides til at omfatte arveforskud, der står i misforhold til boets formue, og som ikke kan – eller ikke kan forventes – at kunne blive afkortet i den pågældende arvings arv.

Den længstlevende ægtefælle kan imidlertid på anden måde end ved gave og arveforskud misbruge sin rådighed til fordel for en enkelt arving eller tredje-mand. Indbetaling af et stort beløb på en livsforsikring med f.eks. en bestemmelse om, at forsikringen ved længstlevendes død skal udbetales til en begunstiget, kan efter omstændighederne virke på samme måde som en gave. Det samme gælder for indskud på en konto i et pengeinstitut med bestemmelse om, at opsparringen ved død skal udbetales til en begunstiget. Også løbende indbetalinger på en livsforsikring eller lignende ordning, som skal komme til udbetaling til en begunstiget, kan udgøre et misbrug af det uskiftede bo, hvis det samlede beløb, der indbetales, står i misforhold til boet.

På den baggrund foreslår udvalget, at der også skal være adgang til omstødelse, når en livsforsikring eller lignende ordning kommer til udbetaling til en begunstiget, og forsikringen er oprettet for boets midler for et beløb, der stod i misforhold til boets formue. Der vil formentlig blive tale om et meget begrænset antal sager, men en regel herom må – på samme måde som reglen om omstødelse af gaver mv. – antages at have en vis præventiv virkning og modvirke, at den længstlevende som alternativ til en omstødelig gave vælger at indsætte modtageren som begunstiget i en forsikring eller pension.

Omstødelse bør som hidtil kun ske, når modtageren er i ond tro.

Efter udvalgets opfattelse bør der endvidere ikke være adgang til at kræve omstødelse i forbindelse med skiftet efter den længstlevende ægtefælles død, hvis en livsarving kan opnå fuld dækning for sin arveret gennem et vederlagskrav. I en sådan situation er anlæggelse af en omstødelssag unødvendig. Udvalget foreslår, at der medtages en udtrykkelig regel herom.

Efter gældende ret anlægges sager om omstødelse i uskiftet bo ved de almindelige domstole, da spørgsmålet om omstødelse ikke er omfattet af skifterettens

kompetence efter dødsboskiftelovens § 89, jf. f.eks. Vestre Landsrets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1999, s. 1431. Dette harmoner med reglerne om omstødelse i konkurs, jf. konkurslovens kapitel 8, hvorefter en sag om omstødelse som udgangspunkt skal anlægges ved de almindelige domstole. Efter konkurslovens § 242 kan skifteretten dog efter parternes vedtagelse afgøre tvister om krav, der gøres gældende af konkursboet, herunder omstødelssager. En tilsvarende hjemmel findes ikke i dødsboskifteloven.

Udfaldet af en omstødelssag kan få stor betydning for afviklingen af skiftet af det uskiftede bo. Denne tætte sammenhæng mellem skiftet og omstødelssagen taler efter udvalgets opfattelse for, at sager om omstødelse bør være omfattet af skifterettens saglige kompetence. Udvalget foreslår derfor, at sager om omstødelse fremover skal anlægges ved skifteretten, der skal træffe afgørelse ved dom. Som det er tilfældet med sager, der behandles efter dødsboskiftelovens § 89, bør der være adgang til at få sagen henvist til eller anlagt for landsretten i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 226 og 227.

Efter den gældende arvelovs § 22, stk. 2, 2. pkt., skal omstødelssag anlægges inden 1 år efter, at arvingen er blevet vidende om gaven, og inden 5 år efter gavens fuldbyrdelse.

Udvalget foreslår, at fristreglerne udformes således, at sagen skal anlægges inden 1 år efter, at livsarvingen har eller burde have fået kendskab til fuldbyrdelsen af gaven eller arveforskuddet, og senest 5 år efter gavens fuldbyrdelse.

Udvalgets forslag indebærer, at det ved beregningen af 1-års fristen er fuldbyrdelsestidspunktet, der er afgørende. Det medfører, at der ikke kan indtræde forældelse, så længe der alene er tale om et gaveløfte. Dette er muligvis en ændring af den hidtidige retstilstand, idet 1-års fristen i den gældende arvelovs § 22 løber fra det tidspunkt, hvor ”arvingen er blevet vidende om gaven”, hvilket formentlig også omfatter arvingens viden om, at der er givet et gaveløfte. Efter udvalgets opfattelse er det imidlertid mest hensigtsmæssigt, at forældelsesfristerne i forhold til anlæggelse af omstødelssag først løber fra det tidspunkt, hvor formueforskydningen faktisk har fundet sted.

Den 1-årige forældelsesfrist i den gældende arvelovs § 22, stk. 2, regnes som nævnt fra det tidspunkt, hvor ”arvingen er blevet vidende om gaven”. En livsarving, der har eller burde have fået kendskab til, at den længstlevende ægtefælle har foretaget omstødelige dispositioner bør imidlertid ikke kunne undgå, at der indtræder forældelse ved at holde sig i bevidst uvidenhed, eller hvis almindelig agtpågivenhed ville